ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Τεύχος 99, Οκτώβριος 2003

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Το συνδικαλιστικό κίνημα και η αγορά εργασίας στη Κύπρο

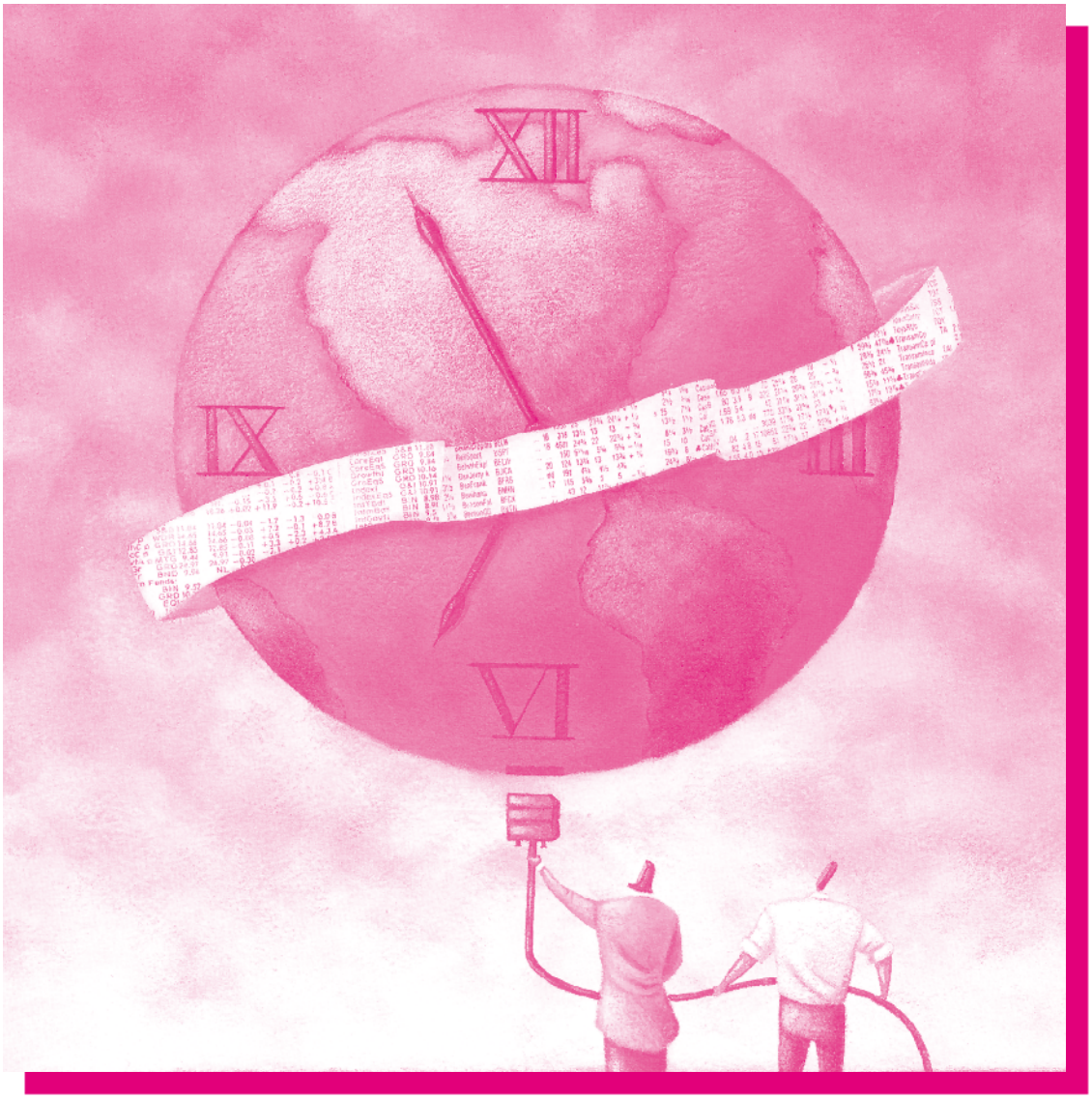

◆ Έκθεση για την Αγορά Εργασίας στην Κύπρο (2001) ◆ Δραστηριότητες ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 99, Οκτώβριος 2003

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ –ΑΔΕΔΥ, ήδη από την ίδρυση του, έχει αναπτύξει συνεργασία με τα αντίστοιχα τμήματα των συνδικαλιστικών φορέων της Κύπρου. Η συνεργασία αυτή είχε πολυποίκιλα θετικά αποτελέσματα. Πρόσφατο παράδειγμα η εκπόνηση "΄Εκθεσης για την αγορά εργασίας της Κύπρου 2001" στα πλαίσια του κοινού προγράμματος INTERREG II. Η επιστημονική ευθύνη και ο συντονισμός του έργου έγινε από τον επιστημονικό σύμβουλο Β. Τακούδη σε συνεργασία με τον Σ. Ρομπόλη Επιστημονικό Διευθυντή του ΙΝΕ. Η "΄Εκθεση" περιλαμβάνει συνοπτικές καταγραφές και σχολιασμούς για τα επίκαιρα οικονομικά, κοινωνικά και ευρύτερα συνδικαλιστικά προβλήματα, τα οποία απασχολούν το συνδικαλιστικό κίνημα της Κύπρου και δημοσιεύονται στο παρόν τεύχος της ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ. Επιπλέον η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ παρουσιάζει τις δραστηριότητες του ΙΝΕ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Πολυζωγόπουλος • **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:** ΤΟ Δ.Σ. ΤΟΥ ΙΝΕ, *Πρόεδρος:* Χρήστος Πολυζωγόπουλος, *Αναπληρωτής Πρόεδρος:* Α. Αποστολόπουλος, *Αντιπρόεδρος:* Π. Βούτος, Στ. Λαιμός, Γ. Ποντικός, *Γρ. Οικονομικού:* Κ. Πουπάκης, *Διευθύνων Σύμβουλος:* Φ. Φατούρος, *Μέλη:* Α. Βλάχος, Π. Γρατσάνης, Στ. Κουτσιούμπελης, Ν. Τσιούνης, Α. Μητρόπουλος, Γ. Ντάσης, Δ. Παρλαβάντζας, Λ. Τέσκος • **ΓΡΑΦΕΙΑ:** Εμμ. Μπενάκη 71Α, Αθήνα 106 81, Τηλ: 210 3327710, 210 3327726, Fax: 210 3304452 • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ:** ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ (ΕΚΘΕΣΗ 2001)

Επιμέλεια: Βασίλης Τακούδης

Η συγγραφή της παρούσας "Έκθεσης" πραγματοποιήθηκε από το επιστημονικό δυναμικό των τμημάτων συνδικαλιστικών μελετών των κυπριακών Συνδικαλιστικών Συνομοσπονδιών ΠΕΟ και ΣΕΚ, καθώς και με την υποστήριξη της ΔΕΟΚ.

Για την εκπόνηση της χρησιμοποιήθηκαν επίσης τα υλικά των συζητήσεων με τα στελέχη των παραπάνω τριών συνδικαλιστικών φορέων της Κύπρου, που πήραν μέρος στο σεμινάριο του προγράμματος INTERREG II, καθώς και η ανταλλαγή απόψεων με το επιστημονικό δυναμικό τους από επισκέψεις εργασίας στη Κύπρο.

Αποτελείται από πέντε βασικές ενότητες:

1. Τα βασικά οικονομικά και αναπτυξιακά προβλήματα.
2. Ανεργία και απασχόληση.
3. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.
4. Κινητικότητα εργατικού δυναμικού και μετανάστευση.
5. Ιστορία των εργασιακών συλλογικών ρυθμίσεων και του συνδικαλισμού στην Κύπρο.
6. Η σημερινή ανάπτυξη του συνδικαλιστικού κινήματος (ΠΕΟ, ΣΕΚ).

1. Τα βασικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στην Κύπρο

Το κεφάλαιο αυτό βασίζεται στην έκδοση της ΠΕΟ "Στατιστικά Στοιχεία 1999". Η έκδοση αυτή περιέχει διάφορες επεξεργασίες του Γραφείου Ερευνών της ΠΕΟ για τους σημαντικότερους δείκτες της κυπριακής οικονομίας και κοινωνίας.

Στην έκδοση αυτή, τα συνδικάτα της Κύπρου διαπιστώνουν για άλλη μια φορά την στρεβλή κατεύθυνση της οικονομικής μεγέθυνσης. Ειδικότερα σημειώνεται ότι η ανάπτυξη στην περίοδο 1993-98 βασίστηκε στον τριτογενή τομέα με παράλληλη φθίνουσα πορεία του δευτερογενή.

Έτσι το μερίδιο του δευτερογενή τομέα μειώθηκε από 25,7 % το 1993 στο 22,1 % το 1998. Ειδικότερα το μερίδιο της μεταποίησης μειώθηκε από 13,5% το 1993 στο 11,8% το 1998. Αντίθετα το μερίδιο του τριτογενή τομέα αυξήθηκε από 68 % το 1993 στο 73,6 % το 1998.

Σημαντικό ζήτημα για το συνδικαλιστικό κίνημα της Κύπρου αποτελεί η φιλελευθεροποίηση των τιμών όλων των ελεγχόμενων προϊόντων με ταυτόχρονη κατάργηση της Επιτροπής Τιμών. Τα συνδικάτα αντιδρούν στην επέκταση της φιλελευθεροποίησης στα είδη πρώτης ανάγκης.

Στο ζήτημα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών τα συνδικάτα επιδεικνύουν τους κινδύνους που προκύπτουν από την επιδείνωση του ελλείμματος που άρχισε να διαμορφώνεται στην δεκαετία του '90. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ο υπερδιπλασιασμός του ελλείμματος από το 1995 (90 εκατ. Λίρες) στο 1998 (200 εκατ. Λίρες). Η κατάσταση αυτή συνδέεται άμεσα με την πορεία της βιομηχανίας και ειδικότερα της εξαγωγικής, για την οποία τα συνδικάτα της Κύπρου προτείνουν σειρά μέτρων για την περαιτέρω ανόρθωση τους.

Το υπ' αριθμό ένα πρόβλημα της κυπριακής οικονομίας θεωρείται το δημοσιονο-

μικό έλλειμμα, το οποίο ανέρχεται στο 6% του ΑΕΠ. Τα συνδικάτα της Κύπρου αντέδρασαν στην φιλελεύθερη φορολογική πολιτική για την κάλυψη του ελλείμματος και υπέδειξαν μέτρα για την εξυγίανση των δημοσιονομικών, με φορολόγηση των υψηλών εισοδημάτων και των δραστηριοτήτων της εκκλησίας, με καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαπαλλαγών, κ.ά.

Το Δημόσιο Χρέος είναι εξ ορισμού συνυφασμένο με τη δημοσιονομική ελλειμματικότητα. Το σύνολο του δημοσίου χρέους αναμένεται από 2,4 δις. Λίρες που ήταν το 1992 να γίνει ίσο με το ΑΕΠ της χώρας δηλαδή 4,9 δις. Λίρες. Και το πιο ανησυχητικό από την άποψη των συνδικάτων είναι, ότι σχεδόν το ήμισυ του δημοσίου χρέους προέρχεται από δανεισμό της κυβέρνησης από το Ταμείο των Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Το ζήτημα της φιλελευθεροποίησης του νομισματικού και τραπεζιτικού συστήματος βρίσκεται συνεχώς στην επικαιρότητα των αντιπαραθέσεων των συνδικάτων με τις επιδιώξεις της εργοδοσίας και της κυβέρνησης.

Ειδικότερα το ζήτημα της "απελευθέρωσης των επιτοκίων" τείνει να μετατραπεί σε μια σοβαρή απειλή για:

- την στεγαστική πολιτική για τους πρόσφυγες από το υπό κατοχή βόρειο τμήμα της Κύπρου μετά την εισβολή του '74,
- τις επενδυτικές προσπάθειες στο τομέα του τουρισμού και της ένδυσης -υπόδησης,
- την αποταμιευτική και καταναλωτική κατάσταση όλων των εργαζομένων, αλλά και των μικρομεσαίων της χώρας,
- την αποστέρηση των δυνατοτήτων για μακροπρόθεσμο δανεισμό και χρηματοδότηση έργων του λεγόμενου υψηλού κινδύνου, τα οποία έργα αφορούν την υποδομή της χώρας, καθώς και την άσκηση κοινωνικής πολιτικής,
- την αύξηση των τοκοχρεολυσίων εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους,
- την φυγή έξοδο κεφαλαίων σε περιόδους κρίσεων,
- τον έλεγχο των παραγωγικών τομέων από το ξένο κεφάλαιο.

Η επιδείνωση της κατάστασης του βιομηχανικού τομέα κατά την δεκαετία του '90 είναι μια από τις σοβαρότερες ανησυχίες του συνδικαλιστικού κινήματος. Στην περίοδο 1993-98 ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της μεταποίησης ήταν αρνητικός (-0,8%). Ιδιαίτερη δραματική κατάσταση παρατηρείται στην ένδυση και υπόδηση, στην οποία η μείωση των ρυθμών ανάπτυξης κυμάνθηκε από 3% έως 16 %.

Οι εργοδοτικές οργανώσεις θεωρούν ως κύρια αιτία της βιομηχανικής φθίνουσας πορείας το εργατικό κόστος και ειδικότερα το ισχύον σύστημα της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής (ΑΤΑ), το οποίο για χρόνια ήταν στο στόχαστρο της εργοδοσίας. Τα συνδικάτα εξαναγκάστηκαν από την κυβέρνηση και τους εργοδότες, μετά από πενήντα χρόνια, να εισέλθουν ξανά το 1995 σε διαπραγμάτευση για την ΑΤΑ. Στην επιχειρηματολογία των κυπριακών συνδικάτων συμπεριλαμβάνεται και η ευρωπαϊκή εμπειρία διατήρησης διαφόρων μορφών αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των μισθών όπως στο Βέλγιο, στη Γαλλία, στη Φιλανδία, στη Νορβηγία, στην Ολλανδία, στη Πορτογαλία, εν μέρει στην Ελλάδα κτλ.

Ως επίμαχο σημείο της διαπραγμάτευσης της εργοδοσίας με τα συνδικάτα προβλήθηκε το ζήτημα της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και ειδικότερα της βιομηχανίας. Το ζήτημα αυτό συνδέθηκε με το θέμα της αύξησης της παραγωγικότητας της κυπριακής οικονομίας που υστερεί έως και 2-3 φορές του μέσου όρου της Ε.Ε. Στην αναμενόμενη από την εργοδοσία διασύνδεση της ανταγωνιστικότητας με το εργατικό κόστος και την παραγωγικότητα, τα

κυπριακά συνδικάτα κατέθεσαν εναλλακτικές προτάσεις για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας με παρεμβάσεις στα διαρθρωτικά προβλήματα, στην τεχνολογική ανέλιξη, στην βελτίωση της οργάνωσης-διεύθυνσης, στην αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού και του εργασιακού περιβάλλοντος κ.ά.

Στο ζήτημα των ιδιωτικοποιήσεων το συνδικαλιστικό κίνημα βρέθηκε ενωμένο. Τάχθηκε ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις, καθώς επεσήμανε και τις κοινωνικές συνέπειες από αυτές.

Όπως και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, έτσι και στην Κύπρο, διαπιστώνονται με ευκρίνεια το περιεχόμενο και ο χαρακτήρας των λεγόμενων "πολιτικών εναρμόνισης" με την Ε.Ε. Παρατηρούμε έτσι και στη Κύπρο την εφαρμογή πολιτικών "κοινωνικού ντάμπινγκ", ενώ παραπέμπονται στις "καλένδες" του άγνωστου απώτερου μέλλοντος οι όποιες οδηγίες της Ε.Ε. θα είχαν θετικό αποτέλεσμα για τις συνθήκες εργασίας και ζωής των εργαζομένων της Κύπρου.

Στην "Έκθεση" γίνεται ευρύτερη ανάλυση της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης στη Κύπρο και διατυπώνονται προτάσεις για την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης και της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου του κυπριακού λαού. Επισημαίνεται το καθήκον των συνδικάτων να διαπραγματεύονται στην βάση της δική τους επιστημονικής ερμηνείας των θεμάτων για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας.

2. Η ανεργία και η απασχόληση στην Κύπρο

Η Κύπρος, σύμφωνα με την τελευταία "Έκθεση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις 10 χώρες που πρόσφατα εντάχτηκαν στη Ε.Ε. (ημερ. Τύπος 22.2.2003.) παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης (67,9 %) μεταξύ των υπό ένταξη και υποψήφιων χωρών στην Ε.Ε., καθώς και ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας στην Ε.Ε. των 15 (4%).

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια η ανεργία στην Κύπρο παρουσιάζει ανησυχητική αυξητική τάση. Το πρόβλημα είναι αρκετά σοβαρό και αποτελεί ένα από τα κορυφαία ζητήματα που απασχολούν σήμερα το Κυπριακό Συνδικαλιστικό Κίνημα.

1995. Καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς η μεγαλύτερη ανεργία παρατηρείται στους τομείς της μεταποίησης, του εμπορίου - ξενοδοχεία και στις υπηρεσίες. Σε μέσους όρους το 1995 είχαμε 1.806 ανέργους στην μεταποίηση, 2.253 στο εμπόριο - ξενοδοχεία και 1.531 στον τομέα υπηρεσιών.

1996. Το 1996 η ανεργία αυξήθηκε κατά 0,5% σε σύγκριση με το 1995, φθάνοντας στο 3,1% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, ο οποίος ανήρχετο στις 303.100. Όπως και το 1995 έτσι και το 1996 η μεγαλύτερη ανεργία ήταν στους τομείς της μεταποίησης, του εμπορίου - ξενοδοχεία και των υπηρεσιών. Σε μέσους όρους υπήρχαν 2.169 άνεργοι στην μεταποίηση, 2.701 στο εμπόριο - ξενοδοχεία και 1.884 στις υπηρεσίες.

1997. Το 1997 η ανεργία εξακολούθησε να είναι υψηλή στους ίδιους τομείς με τα προηγούμενα χρόνια, ενώ παρουσιάστηκε ιδιαίτερα ψηλή ανεργία και στον τομέα των οικοδομών. Το 1997 οι άνεργοι στις οικοδομές ανήλθαν στα 1.245 άτομα σε σύγκριση με 801 το 1996. η αύξηση αυτή είναι της τάξης του 56%.

1998. Το 1998 η ανεργία ήταν επίσης στο 3,4% με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό να φθάνει στις 310.700. Οι τομείς της μεταποίησης του εμπορίου - ξενοδοχεία και των υπηρεσιών εξακολουθούσαν να κρατούν τα σκήπτρα της ανεργίας, ενώ τη χρονιά που συζητούμε παρουσιάστηκε νέα αύξηση της ανεργίας στις οικοδομές.

1999. Το 1999 μπορεί να χαρακτηριστεί ως χρονιά - ρεκόρ για την ανεργία. Από επίσημα στατιστικά στοιχεία που αφορούν το πρώτο δεκάμηνο του έτους η ανεργία παρουσιάζει συνεχή ανοδική τάση και από το 3,4% που ήταν το 1998 θα φθάσει το τέλος του 1999 στο 3,7%. Όπως και τα προηγούμενα χρόνια έτσι και το 1999 η μεγαλύτερη αύξηση της ανεργίας παρατηρήθηκε στην μεταποίηση, στον τομέα του εμπορίου και των ξενοδοχείων, των Υπηρεσιών και των οικοδομών.

Συμπεράσματα

Η αύξηση της ανεργίας στην Κύπρο οφείλεται κυρίως στη μη βελτίωση του ρυθμού ανάπτυξης του τομέα των οικοδομών και της μεταποίησης καθώς επίσης και στην παράνομη απασχόληση αλλοδαπών σε όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομίας.

Οι λόγοι αυτοί ισχύουν ιδιαίτερα για το 1999 ενώ δεν θα πρέπει να αγνοηθεί πως τελευταία άρχισε να παρουσιάζεται και στην Κύπρο το φαινόμενο της τεχνολογικής ανεργίας. Από αρμόδιους φορείς εκτιμήθηκε πως το φαινόμενο τούτο θα αυξηθεί τα επόμενα χρόνια, γι' αυτό το συνδικαλιστικό κίνημα θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικό και έτοιμο να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους καταστάσεις.

Η παράνομη απασχόληση αλλοδαπών "κλέβει" επίσης αρκετές θέσεις εργασίας από το ντόπιο εργατικό δυναμικό, ενώ θα πρέπει να λεχθεί πως προβλήματα δημιουργούνται και από τους νόμιμους ξένους εργάτες.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται πως με βάση επίσημα στοιχεία των Κοινωνικών Ασφαλίσεων προκύπτει πως κατά την 15/10/1999 είχαμε:

- Στην μεταποίηση 2.252 αλλοδαπούς εργάτες ενώ οι άνεργοι στον τομέα ανήρχοντο στους 2.703.
- Στον τομέα του εμπορίου και των ξενοδοχείων είχαμε 4.976 αλλοδαπούς και 2.879 ανέργους.
- Στις οικοδομήσεις είχαμε 1.694 αλλοδαπούς και 1.745 ανέργους.

Δηλαδή στους πιο πάνω τομείς είχαμε 8.922 αλλοδαπούς και 7.327 ανέργους.

Σαν αποτέλεσμα τέτοιου είδους καταστάσεων τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σοβαρή διαφοροποίηση της αγοράς στην Κύπρο με πλήθος αρνητικά φαινόμενα να λειτουργούν σε βάρος των Κυπρίων εργαζομένων, ενώ δεν θα ήταν υπερβολή να λεχθεί πως το θεριό της ανεργίας κατέφαγε ήδη τον τομέα της μεταποίησης με την

πολιτεία να διαδραματίζει ρόλο παθητικού θεατή.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται πως στον τομέα της μεταποίησης οι άνεργοι ανήλθαν από 1.806 το 1995 σε 2.703 το 1999 ενώ στους άλλους τομείς η κατάσταση ήταν ως εξής:

- Οικοδομές: Από 647 που ήταν το τέλος του 1995 ανήλθαν το 1999 στους 1.745.
- Εμπόριο - Ξενοδοχεία: Από 2.253 που ήταν το 1995 ανήλθαν στους 2.879 το 1999.
- Υπηρεσίες: Από 1.531 που ήταν το 1995 ανήλθαν το 1999 (στοιχεία πρώτου δεκάμηνου), στους 2.133.

3. Το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης

Το πρώτο σχέδιο κοινωνικής ασφάλισης στην Κύπρο εφαρμόστηκε το 1957 επί Αγγλικής κατοχής. Το σχέδιο αυτό ήταν πολύ αδύνατο, με πολλές ελλείψεις αφού δεν κάλυπτε τους αυτοτελώς εργαζόμενους και τους γεωργικούς εργάτες. Τα ωφελήματα που παρείχε ήταν σε πολύ χαμηλό ύψος που ούτε το κατώτατο επίπεδο διαβίωσης δεν εξασφάλισαν.

Οι εισφορές και οι παροχές καθορίζονταν σε πάγιο εβδομαδιαίο ύψος, ανεξάρτητα από τις αποδοχές των ασφαλισμένων.

Η χρηματοδότηση των παροχών γινόταν από ισομερείς εισφορές των ασφαλισμένων, των εργοδοτών και του κράτους.

Τον Οκτώβρη του 1964, μετά την ανεξαρτησία της Κύπρου έγιναν αλλαγές στο Σχέδιο, κυριότερη από τις οποίες ήταν η επέκταση της υποχρεωτικής ασφάλισης σ' ολόκληρο τον εργαζόμενο πληθυσμό.

Στις παροχές προστέθηκαν τα εργατικά ατυχήματα και οι επαγγελματικές ασθένειες.

Το αρχικό σχέδιο Κοινωνικής Ασφάλισης συνέχισε να βελτιώνεται, τόσο στο ύψος των παροχών, όσο και στην εισαγωγή νέων ωφελημάτων μέχρι το 1974 που λόγω του πραξικοπήματος, της τουρκικής εισβολής που ακολούθησε και τα δεινά που συσσωρεύτηκαν (κατοχή, προσφυγικό, μαζική ανεργία), το σχέδιο αναγκάστηκε να διακόψει μερικές από τις παροχές του όπως το επίδομα ανεργίας και το επίδομα μητρότητας καθώς επίσης να μειώσει το ύψος των συντάξεων και των άλλων παροχών.

Τα πιο πάνω μέτρα λήφθηκαν με την σύμφωνη γνώμη του Συνδικαλιστικού Κινήματος, με στόχο την προστασία του Κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος που κινδύνευε από χρεοκοπία λόγω της αδυναμίας του να αντεπεξέλθει στις υπέρογκες υποχρεώσεις που δημιούργησε η εισβολή και η κατοχή.

Τα μέτρα αυτά έδωσαν την ευκαιρία στο ασφαλιστικό σύστημα σταδιακά και μέχρι το 1997 να ανακάμψει και να αποκατασταθεί πλήρως η λειτουργία του.

Παρ' όλες τις σταδιακές βελτιώσεις ήταν βέβαιο τουλάχιστον για το Συνδικαλιστικό Κίνημα ότι το Σχέδιο αυτό δεν ανταποκρινόταν και δεν εξυπηρετούσε τις ουσιώδεις ανάγκες των εργαζομένων και ούτε προστάτευε ικανοποιητικά το βιοτικό τους επίπεδο.

Το Συνδικαλιστικό κίνημα που πρωτοστάτησε, τόσο στην εισαγωγή, όσο και στην εφαρμογή της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Κύπρο, διακρίνοντας τις έντονες αδυναμίες του Σχεδίου του 1964, εξάσκησε έντονες πιέσεις, τόσο προς το κράτος, όσο και προς την εργοδοτική πλευρά για την εισαγωγή ενός σύγχρονου Σχεδίου που να εξασφαλίζει μακροπρόθεσμα την αναμενόμενη προστασία προς όλους τους εργαζόμενους.

Αναλογικό σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Οι πιέσεις αυτές καρποφόρησαν και ύστερα από πολλές διαβουλεύσεις και μελέτες οι κοινωνικοί συνομιλητές κατέληξαν στην εισαγωγή τον Οκτώβρη του 1980, του Αναλογικού Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Βασικές αρχές που ενσωματώνονται στο Αναλογικό Σχέδιο είναι:

α. Η σύνδεση των εισφορών και παροχών με το εισόδημα του ασφαλισμένου από την εργασία έτσι ώστε σε περίπτωση προσωρινής ή οριστικής απώλειας του εισοδήματος από την εργασία λόγω, π.χ. ασθένειας, ανεργίας, μητρότητας, αναπηρίας, γήρατος ή θανάτου, να αναπληρώνεται το εισόδημα του ασφαλισμένου σε ένα ικανοποιητικό βαθμό και να διατηρείται το βιοτικό του επίπεδο.

β. Η ανατίμηση των αποδοχών κάθε χρόνου σύμφωνα με την αύξηση μισθών και ημερομισθίων και η αναπροσαρμογή του ύψους των συντάξεων κάθε χρόνο ανάλογα με την αύξηση αυτή.

γ. Το επίπεδο των παροχών σε περίπτωση πρόωρης ανικανότητας για εργασία ή θανάτου να είναι επαρκές, ανεξάρτητα από τον πραγματικό χρόνο ασφάλισης. (Αναγνώριση πλήρους ασφάλισης).

δ. Η χρηματοδότηση του νέου Σχεδίου να είναι τριμερής, όπως ήταν και η χρηματοδότηση του παλαιού Σχεδίου, η δε κρατική εισφορά να χρησιμοποιείται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να επιχορηγούνται οι χαμηλότερα αμειβόμενοι.

ε. Η αναπροσαρμογή των συντάξεων του παλιού Σχεδίου με το ίδιο ποσοστό που αυξάνονται οι βασικές συντάξεις του νέου Σχεδίου.

στ. Η μείωση του χάσματος μεταξύ των αδύνατων ομάδων των εργαζομένων και των προνομιούχων εργαζομένων που εκτός της προστασίας του συστήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων είχαν επαγγελματικά σχέδια συντάξεων ή ταμεία προνοίας.

Η δομή του νέου Σχεδίου είναι τέτοια, που εξυπηρετεί την ανάγκη για κοινωνική αλληλεγγύη, όχι μόνο μεταξύ των νέων και των ηλικιωμένων, των εργαζομένων και των ανέργων, των υγιών και των ασθενών, αλλά και μεταξύ των ψηλά αμειβόμενων και των χαμηλά αμειβόμενων.

Κάθε εργαζόμενος στην Κύπρο ασφαλίζεται υποχρεωτικά στο Σύστημα Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Οι υποχρεωτικά ασφαλισμένοι κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες: τους μισθωτούς και τους αυτοτελώς εργαζομένους.

Οποιοσδήποτε υποχρεωτικά ασφαλισμένος, μισθωτός ή αυτοτελώς εργαζόμενος, παύσει να εργάζεται, έχει δικαίωμα να συνεχίζει την ασφάλισή του πάνω σε προαιρετική βάση. Προαιρετικά, ασφαλίζονται επίσης οι εργαζόμενοι στην υπηρεσία Κύπριου εργοδότη στο εξωτερικό.

Το Σχέδιο χρηματοδοτείται από εισφορές των εργοδοτών, των ασφαλισμένων και του κράτους.

Για τους μισθωτούς, οι εισφορές υπολογίζονται πάνω στα ημερομίσθια ή το μισθό τους μέχρι σ' ένα ανώτατο όριο που καθορίζεται κάθε χρόνο. Η εισφορά, της οποίας το ποσοστό είναι 16,6%, βαρύνει τον εργοδότη, το μισθωτό και το κράτος, σε αναλογία 6,3%, 6,3% και 4% αντίστοιχα.

Για τους αυτοτελώς εργαζόμενους, η εισφορά είναι 15,6% και υπολογίζεται πάνω σε "τεκμαρτά" εισοδήματα, τα οποία καθορίζονται κατά επαγγελματική κατηγορία, λαμβάνοντας υπόψη τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις κάθε επαγγελματικής κατηγορίας. Η εισφορά βαρύνει κατά 11,6% τον αυτοτελώς εργαζόμενο και κατά 4% το κράτος.

Για τους προαιρετικά ασφαλισμένους -εσωτερικού- η εισφορά είναι 13,5% και βαρύνει κατά 10% τον προαιρετικά ασφαλισμένο πάνω στις αποδοχές για τις οποίες ασφαλίζεται και κατά 3,5% το κράτος. Για τους προαιρετικά ασφαλισμένους -εξωτερικού- δηλαδή αυτούς που εργάζονται στην υπηρεσία Κύπριου εργοδότη στο εξωτερικό η εισφορά είναι 16,6% και βαρύνει κατά 12,6% τον προαιρετικά ασφαλισμένο πάνω στις ασφαλιστικές αποδοχές του και κατά 4% το κράτος.

Το Συνδικαλιστικό Κίνημα της Κύπρου θεωρεί το Αναλογικό Σχέδιο Κοινωνικών

Ασφαλίσεων μια από τις μεγαλύτερες κατακτήσεις των εργαζομένων που συμβάλλει σημαντικά στην διατήρηση του βιοτικού τους επιπέδου σε ικανοποιητικά επίπεδα, και η εφαρμογή του εκπλήρωσε έναν από τους βασικούς του στόχους.

Θεωρούμε ότι η κοινωνική ασφάλιση ως θεσμός είναι τεράστιας σημασίας και πρέπει να συγκαταλέγεται ανάμεσα στις προτεραιότητες οποιουδήποτε κράτους που θέλει να λέγεται "Κράτος Ευημερίας". Είναι γι' αυτόν τον λόγο που η κοινωνική ασφάλιση αποτελεί σήμερα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα κατοχυρωμένο σαν τέτοιο τόσο στα συντάγματα πολλών χωρών όσο και στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1948 του ΟΗΕ.

Για να πετύχει οποιοδήποτε Ασφαλιστικό Σχέδιο χρειάζεται απαραίτητα να πληρεί κάποιες βασικές προϋποθέσεις όπως:

- Καθολικότητα του Σχεδίου (αφορά όλους ανεξαίρετα τους εργαζόμενους).
- Η δια νόμου υποχρεωτική συμμετοχή σε αυτό.
- Η κοινωνική αλληλεγγύη στις υποχρεώσεις και παροχές.
- Ουσιαστική κρατική συμμετοχή.
- Τριμερής συμμετοχή στην Διοίκηση και Διαχείριση.

Το Αναλογικό Σχέδιο ικανοποιεί όλες αυτές τις προϋποθέσεις μέσα από τις πρόνοιες της νομοθεσίας που το έθεσε σε εφαρμογή. Το γεγονός αυτό καθιστά την λειτουργία του ταμείου του Σχεδίου ομαλή, οικονομικά βιώσιμη πάνω σε μακροπρόθεσμη βάση και ευέλικτο στην αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων που παρουσιάζονται.

Το Συνδικαλιστικό Κίνημα και οι εργαζόμενοι θέλουν να προστατεύσουν αυτό το Σχέδιο από οποιεσδήποτε προσπάθειες αλλοίωσης του χαρακτήρα του όπως περιγράφεται πιο πάνω και της υιοθέτησης απόψεων που μετατοπίζουν το βάρος της ευθύνης για ασφάλιση στην ατομική προτοβουλία και τις ασφαλιστικές εταιρείες και που αποξενώνουν το κράτος από τις υποχρεώσεις του στον τομέα αυτό.

Ανησυχία προκαλεί στο Συνδικαλιστικό Κίνημα το μεγάλο χρέος του κράτους προς την Κοινωνική του ασφάλιση που φτάνει περίπου £ 2 δις και που σίγουρα πρέπει να εξευρεθούν οι τρόποι σταδιακής εξόφλησής του. Κάτι τέτοιο θα βοηθήσει την σταθερότητα αλλά και την βελτίωση των παρεχομένων ωφελημάτων.

Τις ίδιες ανησυχίες διατηρεί το συνδικαλιστικό κίνημα και για τις προθέσεις της κυβέρνησης να προχωρήσει στην επέκταση του ορίου αφυπηρέτησης στα 67 από τα 63 ή 65 που είναι σήμερα, ύστερα από εισήγηση ξένου αναλογιστή.

Οι προβλεπόμενες οικονομικές δυσκολίες του ταμείου μπορούν να καλυφθούν με ανάλογη διαφοροποίηση των εισφορών ύστερα από διάλογο των τριών μερών χωρίς να καθίσταται αναγκαία η επέκταση του ορίου αφυπηρέτησης στα 67 κάτι που θα δημιουργούσε άλλα κοινωνικά προβλήματα όπως η αύξηση της ανεργίας.

4. Κινητικότητα εργατικού δυναμικού και μετανάστευση

Το 1991 το συνδικαλιστικό κίνημα της Κύπρου υπέγραψε με τους εργοδότες και την κυβέρνηση κείμενο συμφωνίας που περιείχε τα κριτήρια εισαγωγής ξένων εργατών στην Κύπρο.

Οι στόχοι - κριτήρια του συνδικαλιστικού κινήματος της Κύπρου στο θέμα αυτό είναι:

1. η ελεγχόμενη μεταναστευτική ροή για την καλύτερη εξοικονόμηση και αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού στους συγκεκριμένους τομείς της κυπριακής οικονομίας.
2. η βελτίωση των όρων και συνθηκών εργασίας των μεταναστών για την αντιμετώπιση της εκμετάλλευσης των μεταναστών από την κυπριακή εργοδοσία.

Η μετακίνηση εργατικού δυναμικού προσωρινή ή μόνιμη, θεωρείται ο πιο σημαντικός παράγοντας στις αλλαγές που σημειώθηκαν τον τελευταίο αιώνα στη διεθνή αγορά εργασίας.

Η επαφή της Κύπρου με το φαινόμενο μετακίνησης εργατικού δυναμικού έχει άμεση σχέση με την οικονομική της ανάπτυξη και με την κατεύθυνση που πήρε αυτή η ανάπτυξη κυρίως μετά την τουρκική εισβολή του 1974.

Η κυπριακή οικονομία, μετά από τα τραγικά γεγονότα του 1974 παρουσίασε μια ραγδαία ανάπτυξη που προήλθε από τον τομέα των υπηρεσιών. Η εξειδίκευση στις υπηρεσίες είχε δύο αντιφατικές επιδράσεις στην αγορά εργασίας:

α. ανάπτυξη του κλάδου του τουρισμού έδωσε ώθηση στη ζήτηση χαμηλής ποιότητας εργασίας (σερβιτόροι, πωλητές, ανειδίκευτοι εργάτες κλπ).

β. Η ανάπτυξη άλλων κλάδων των υπηρεσιών οδήγησε σε αύξηση της ζήτησης εργασίας των επαγγελματιών και των υπαλλήλων γραφείου.

Η ζήτηση εργασίας επαγγελματιών και υπαλλήλων γραφείου ικανοποιήθηκε από την αυξημένη προσφορά κυπρίων αποφοίτων δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η έφεση όμως των κυπρίων νέων για σπουδές και η συνεπακόλουθη αύξηση της προσφοράς υψηλής ποιότητας εργασίας, δεν συνάδει με την εξειδίκευση της οικονομίας στον τουρισμό, ένα κλάδο με μεγάλη ζήτηση εργασίας χαμηλής ποιότητας.

Αυτός ήταν ο βασικός λόγος για τον οποίο άνοιξαν οι πόρτες της εργοδότησης αλλοδαπών, γεγονός που επεκτάθηκε και σε άλλους τομείς της οικονομίας με επαγγέλματα που θεωρούνται “υποτιμητικά”.

Το 1991 το Συνδικαλιστικό Κίνημα υπέγραψε μαζί με τους εργοδότες και την κυβέρνηση ένα κείμενο που περιλάμβανε τα κριτήρια για την εισαγωγή ξένων εργατών στην Κύπρο.

Το πρόβλημα των ξένων εργατών, 10 χρόνια μετά την υπογραφή των κριτηρίων για την εισαγωγή, έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις.

Από την μια είναι η παραβίαση των κριτηρίων από μέρους των εργοδοτών, από την άλλη είναι η συνεχώς αυξανόμενη εργοδότηση παράνομων ξένων εργατών ή ακόμη και φοιτητών, τα προβλήματα από την μαζική παρουσία Ποντίων στην Πάφο, οδηγούν τα συνδικάτα να επανεξετάσουν τα κριτήρια, τις διαδικασίες και γενικά την όλη κατάσταση που επικρατεί στον τομέα των ξένων εργαζομένων.

Θα σημειώναμε επίσης ότι τα δύο βασικά κριτήρια για έγκριση της εισαγωγής αλλοδαπών όπως είναι η εξοικονόμηση και καλύτερη αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας στις περισσότερες φορές αγνοούνται παντελώς και παρατηρείται το φαινόμενο να ανανεώνονται συνεχώς οι άδειες σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις χωρίς να γίνεται ούτε η τεχνολογική αναβάθμιση ούτε βελτίωση της ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων.

Ο αριθμός των παράνομων αλλοδαπών ανέρχεται γύρω στις 12.000 σ’ ένα σύνολο 40.000 ξένων που εργάζονται στην Κύπρο (το 12% περίπου του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού).

Το πρόβλημα αυτό αποτελεί μια γάγγραινα για την κοινωνία μας γιατί από την μια επηρεάζει άμεσα τους όρους εργοδότησης των κυπρίων εργαζομένων και από την άλλη επηρεάζει το ποσοστό των ανέργων κυπρίων, το ποσοστό αυτό έχει ανέλθει από το 1,8% το 1992 σε 3,5% το 1998. Βέβαια τα πιο πάνω δεν είναι ο κύριος λόγος αύξησης της ανεργίας, όμως ένας σχετικός επηρεασμός υπάρχει.

Οι 40.000 αλλοδαποί που αναφέραμε πιο πάνω κατανέμονται ως εξής:

1. 19.000 βάση εγκριμένων αδειών.
2. 3.500 εργαζόμενοι στις υπεράκτιες εταιρίες.
3. 5-7.000 με διαβατήριο ελληνικό.
4. 12.000 παράνομοι εργαζόμενοι.

Απ' αυτούς που εργάζονται νόμιμα στην Κύπρο το 30% είναι οικιακοί βοηθοί, το 17% εργάζεται στα ξενοδοχεία και εστιατόρια, το 12% στην μεταποίηση, το 8% στην γεωργία - κτηνοτροφία και το 7% στις κατασκευές.

Το ερώτημα που τίθεται είναι αν υπάρχουν σήμερα οι ίδιες πιεστικές ανάγκες για εισαγωγή ξένων εργατών στην Κύπρο όπως και πριν 8 χρόνια δεδομένου των σοβαρών προβλημάτων στους κλάδους των κατασκευών της ένδυσης και υπόδησης, αλλά και της αυξανόμενης ανεργίας.

Πιστεύουμε ότι σήμερα δεν υπάρχει πιεστικό πρόβλημα εισαγωγής ξένων εργατών.

Θεωρούμε ότι πρέπει να συζητηθούν στην βάση, να καταστούν αυστηρότερα και περιοριστικά, τόσο τα υφιστάμενα κριτήρια, όσο και οι περιορισμοί απασχόλησης αλλοδαπών με βάση τα σημερινά προβλήματα της Κυπριακής Οικονομίας.

5. Ιστορία των συλλογικών εργασιακών ρυθμίσεων και του συνδικαλισμού στην Κύπρο

Οι συγγραφείς αυτού του κεφαλαίου ταξινομούν την ιστορική πορεία των εργασιακών σχέσεων και των συλλογικών ρυθμίσεων σε τέσσερις βασικές περιόδους:

- 1η : Μέχρι το 1930
- 2η : 1930-1939
- 3η : 1940-1959
- 4η : Μετά το 1960

Σε μια εποχή που τα πάντα αλλάζουν με ραγδαίους ρυθμούς, αναπόφευκτα οι εργασιακές σχέσεις όπως και οι Συλλογικές ρυθμίσεις στην αγορά εργασίας έχουν εξαιρετικά μεγάλη σημασία για τη μικρή κυπριακή κοινωνία.

Βεβαίως, για να φτάσει κάποιος στην σημερινή εποχή και να κρίνει το παρόν σύστημα εργασιακών σχέσεων θα πρέπει να μελετήσει έστω περιληπτικά την εξελικτική πορεία του εργατικού κινήματος όπως παρουσιάζεται από το 1900 μέχρι τις μέρες μας.

Ιστορική αναδρομή

1η Περίοδος

Μέχρι και το 1930 η Κύπρος που ήταν αγγλική αποικία παρουσίαζε μια υποανάπτυκτη αγροτική οικονομία, άρχισαν δειλά - δειλά να παρουσιάζονται οι πρώτες βιομηχανίες, οι βιοτεχνίες ήταν αρκετές ιδιαίτερα στον τομέα της μεταποίησης, ενώ μερικές χιλιάδες εργάζονται στα μεταλλεία. Βεβαίως οι συνθήκες εργασίας ήταν άθλιες, οι μισθοί πενιχροί και δεν υπήρχε καμία προστασία για τους εργαζόμενους.

Στις στρατιές των υποψηφίων "εργαζομένων προστίθενται καθημερινά ξεκληρισμένοι αγρότες που χάνουν τις περιουσίες τους από τους τοκογλύφους και κατεβαίνουν στις πόλεις ή στα μεταλλεία αναζητώντας ένα μεροκάματο για να κορέσουν την πείνα των οικογενειών τους.

Ούτε λόγος φυσικά μπορεί να γίνει για σχέσεις εργατών - εργοδοτών.

Ανύπαρκτες ήταν και οι Συνδικαλιστικές οργανώσεις Η ΠΕΟ στην έκδοση της "Συμβολή στη μελέτη της Ιστορίας του Συντεχνιακού Κινήματος" σελίδα 4 αναφέρει:

"Στη Κύπρο οι πρώτες εργατικές ενώσεις παρουσιάζονται στα 1910-1915 κυρίως στη Λεμεσό. Χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτών των οργανώσεων ήταν ότι οι επικεφαλής τους στέκονταν άνθρωποι ξένοι και πολλές φορές εχθροί προς τα εργατικά συμφέροντα. Οι πλείστες από αυτές τις εργατικές οργανώσεις αποτελούσαν συνήθως εκλογική βάση για τον ένα ή τον άλλο πολιτευόμενο. Οι εργατικές αυτές συντεχνίες δεν επρόκειτο να ζήσουν πολύ. Ανάλογα με το

βαθμό της ανάπτυξης της εργατικής συνείδησης χρεοκοπούν και καταρρέουν."

Τα ίδια περίπου αναφέρει και η ΣΕΚ σε εγχειρίδιο που κυκλοφόρησε το 1984 με την ευκαιρία των 40 χρόνων της.

Συνοψίζοντας αυτή τη περίοδο διαπιστώνουμε ότι απαγορεύεται το δικαίωμα της οργάνωσης. Εργοδοτικό κεφάλαιο και κυβέρνηση εμποδίζουν την ανάπτυξη των Συντεχνιών και η αθλιότητα κυριαρχεί στη ζωή της νεοσύστατης εργατικής τάξης.

2η Περίοδος

Το 1932 έχουμε το πρώτο "Νόμο περί Συντεχνιών". Ο νόμος αυτός επιβλήθηκε από τη Βρετανική Αυτοκρατορία από τον τότε Υπουργό Αποικιών Λόρδο Passfield. Βεβαίως τότε, ένα χρόνο μετά τα "Οκτωβριανά", ο κυπριακός λαός υπόφερε κάτω από τα δεσμά της Παλμερικής Δικτατορίας. Ως εκ τούτου είχαν επιβληθεί τέτοιοι περιορισμοί που μόνο μία Συντεχνία είχε εγγραφεί, η Συντεχνία των υποδηματεργατών.

Παρ' όλα αυτά μέχρι το 1939 είχαν εγγραφεί 39 Συντεχνίες. Οι Συντεχνίες αυτές δρούσαν ασυντόνιστα και χωρίς ιδιαίτερα αποτελέσματα στη δράση τους. Η πρώτη προσπάθεια για συνένωση των Συντεχνιών έγινε το 1939 στη πρώτη Συντεχνιακή Συνδιάσκεψη χωρίς επιτυχία.

Η συνένωση επιτυγχάνεται στην Δεύτερη Συνδιάσκεψη στις 16/11/1941 που οδήγησε στην ίδρυση της ΠΣΕ (Παγκύπρια Συντεχνιακή Επιτροπή) η οποία αργότερα έγινε η σημερινή ΠΕΟ (Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία).

Συνοψίζοντας και αυτή τη περίοδο μπορούμε να πούμε ότι το Συνδικαλιστικό κίνημα έκανε τα πρώτα του ουσιαστικά βήματα για την μετέπειτα εξέλιξή του. Ο πρώτος Νόμος παρ' όλα τα αρνητικά που περιείχε έδωσε στο εργατικό κίνημα της τότε εποχής την ευκαιρία που ζητούσε για ανάπτυξη.

3η Περίοδος

Η περίοδος 1940-1959 υπήρξε εξαιρετικά σημαντική για το Συνδικαλιστικό Κίνημα. Σημαντικοί σταθμοί αυτής της περιόδου είναι:

1. Το 1940 φθάνει στη Κύπρο βρετανός εμπειρογνώμονας ο οποίος καλέστηκε από την αποικιακή διοίκηση για μελέτη και αντιμετώπιση των εργατικών προβλημάτων. Έτσι μετά από έντονες διαβουλεύσεις με το εργατικό κίνημα θεσπίζονται τρεις σημαντικοί νόμοι.
   - α. Ο Νόμος περί συνδικάτων και εργατικών διαφορών.
   - β. Ο Νόμος περί κατωτάτου ορίου ημερομισθίων.
   - γ. Ο Νόμος περί εργατικών διαφορών (Συμφιλίωση, διαιτησία, έρευνα),
2. Ιδρύθηκε το "Τμήμα Εργασίας" όπου επανδρώθηκε με διοικητή, βοηθό διοικητή, Έφορο Συντεχνιών και Επιθεωρητή Εργασίας.
3. Διασπάστηκε το εργατικό κίνημα. Οι Συντεχνίες οι οποίες υπήρχαν ήταν κάτω από την καθοδήγηση της Αριστεράς. Το γεγονός αυτό οδήγησε την Δεξιά ν' αρχίσει να εγγράφει Συντεχνίες και να προσπαθεί να τους συνενώσει. Αυτό πραγματοποιείται στις 29/10/1944 όπου αντιπρόσωποι 20 "νέων Συντεχνιών" ιδρύσουν την Συνομοσπονδία Εργατών Κύπρου" ΣΕΚ.
4. Το 1948 ιδρύθηκε το τριμερές Εργατικό Συμβουλευτικό Σώμα. Ίδρυση του σώματος αυτού συμβάλει στην μεταβολή της πολιτικής της Κυβέρνησης και των εργοδοτών απέναντι στο Συνδικαλιστικό Κίνημα και δειλά - δειλά αρχίζουν να "ανέχονται" και να αναγνωρίζουν τις Συντεχνίες. Το 1948 ήταν χρόνος μεγάλων κινητοποιήσεων με πολύμηνες απεργίες και ανταπεργίες στα μεταλλεία.
5. Το 1954 ιδρύεται η Ομοσπονδία Τούρκικων Συντεχνιών. Μέχρι το 1957 τα μέλη που είχε ήταν λιγότερα από τους Τουρκοκύπριους που ήταν μέλη στη ΠΕΟ κύρια, αλλά και στις άλλες Συντεχνίες. Όμως με τα γεγονότα του 1959 και κύρια το 1963 όπου καλλιεργήθηκε ο εθνικισμός πολύ πιο έντονα και επιβλήθηκε τρομοκρατία από την ηγεσία των Τουρκοκυπρίων αποξένωσαν τους Τουρκοκύπριους από τα ελληνοκυπριακά συνδικάτα.
6. Αναπτύχθηκαν ραγδαία αυτόνομες ανεξάρτητες συντεχνίες στο δημόσιο τομέα και στο χώρο των Εμπορικών Τραπεζών. Τέτοιες ήταν η ΠΑΣΥΔΥ (Συντεχνία Δημοσίων Υπαλλήλων), η ΠΟΕΔ (Συντεχνία Δασκάλων), η ΟΕΛΜΕΚ (Συντεχνία Καθηγητών), ΟΛΤΕΚ (Συντεχνία Καθηγητών Τεχνικής Εκπαίδευσης) και ο Σύνδεσμος Αστυνομίας. Στο χώρο των τραπεζών δημιουργείται η ΕΤΥΚ (Ένωση Τραπεζικών Υπαλλήλων).

Συνοψίζοντας και αυτή τη περίοδο παρατηρούμε ραγδαία ανάπτυξη του εργατικού κινήματος και θεσμοθετούνται οι πρώτες διαδικασίες εργατικών σχέσεων και συλλογικών ρυθμίσεων.

Το συνδικαλιστικό κίνημα δεν έχει οργανική σύνδεση, η κάθε συντεχνία λειτουργεί αυτόνομα, όμως αναπτύσσεται δειλά - δειλά ενότητα δράσης.

4η Περίοδος

Η περίοδος μετά το 1960 μετά δηλαδή την Ανεξαρτησία της Κύπρου με τη δημιουργία και του πρώτου Συντάγματος της νεοσύστατης Δημοκρατίας κατοχυρώνει το εργατικό κίνημα σε πάρα πολλά ζητήματα.

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει κατά πολύ συγκεκριμένο τρόπο το δικαίωμα της οργάνωσης σε Συντεχνία (άρθρο 21), το δικαίωμα της ελεύθερης διαπραγμάτευσης για συναφή συμφωνία (άρθρο 26) και το δικαίωμα της απεργίας (άρθρο 27).

Επιπρόσθετα επικυρώνονται σειρά εργατικών συμβάσεων του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας ανάμεσα στις οποίες και τις θεμελιακές συμβάσεις αρ. 87 και 98 για το δικαίωμα της οργάνωσης και των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Πέραν από αυτό ελευθεροποιήθηκε ο Νόμος περί Συντεχνιών το 1965 και προσέφερε προστασία στους εργαζόμενους για οργάνωση και στις Συντεχνίες απόλυτη ελευθερία.

Πολύ σημαντική εξέλιξη ήταν η κατάληξη των κοινωνικών εταίρων (Συντεχνίες, εργοδότες, κυβέρνηση) στην βασική συμφωνία που αργότερα το 1977 μετεξελίχθηκε στο Κώδικα Βιομηχανικών Σχέσεων. Εκτενέστερα για το ΚΒΣ θα αναφέρουμε πιο κάτω.

Ασφαλώς, παράλληλα με το Συνδικαλιστικό κίνημα όπως περιγράφουμε πιο πάνω, αναπτύσσονται και οι εργοδοτικές οργανώσεις όπου αφού πέρασαν από διάφορα στάδια έχουμε σήμερα 2 βασικές οργανώσεις.

Την ΟΕΒ (Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων) και το ΚΕΒΕ (Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο). Οι 2 οργανώσεις δέχονται σαν μέλη τους, τόσο Εργοδοτικούς Συνδέσμους, όσο και μεμονωμένες Εταιρίες ή Οργανισμούς.

Μέσα λοιπόν από αυτή τη πορεία και ασφαλώς μέσα από τεράστιους αγώνες, διαμορφώθηκε το υπάρχον σύστημα εργασιακών σχέσεων.

Ένα σύστημα εργατικών σχέσεων που καθοδηγείται από την αρχή των ελεύθερων διαπραγματεύσεων οι οποίες συνήθως διεξάγονται σε δημοκρατικό πλαίσιο και εξασφαλίζει ομαλές εργατικές σχέσεις.

Οι διαπραγματεύσεις στηρίζονται στο Κώδικα Βιομηχανικών Σχέσεων ο οποίος ρυθμίζει την όλη διαδικασία.

Σε γενικές γραμμές όμως ο ΚΒΣ διασφαλίζει το δικαίωμα της οργάνωσης, κατοχυρώνει τον τρόπο διεξαγωγής των διαπραγματεύσεων καθώς και όλα τα επιμέρους θέματα.

Ο ρόλος του κράτους είναι συμβουλευτικός και παρεμβαίνει όπως ρυθμίζει και ο ΚΒΣ μέσω της Μεσολαβητικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας εκεί και όπου παρουσιάζεται δυσκολία στο να επιτευχθεί συμφωνία στις απ' ευθείας διαπραγματεύσεις μεταξύ εργοδοτών και Συντεχνιών. Μόνο στην Δημόσια Υπηρεσία ισχύουν άλλοι μηχανισμοί επίλυσης διαφορών.

1. Νομική κατοχύρωση συνδικαλιστικών ελευθεριών

α. Δικαίωμα της οργάνωσης που κατοχυρώνεται με το άρθρο 21 του Συντάγματος.

β. Ο περί Συντεχνιών Νόμος που παρέχει δικαιώματα και προνόμια στις Συντεχνίες.

γ. Οι Νόμοι 17 και 18 του 1966 που κατοχυρώνουν τα δικαιώματα της συνδικαλιστικής ελευθερίας της οργάνωσης και των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

δ. Ο περί Τερματισμού Απασχόλησης Νόμος και πιο ειδικά το άρθρο 6 § 2 που συγκαταλέγει τη συνδικαλιστική δράση στους λόγους που η απόλυση κρίνεται αδικαιολόγητη.

2. Δικαίωμα απεργίας

Γίνεται αντιληπτό ότι τυχόν περιορισμός στο δικαίωμα της απεργίας όλα τα υπόλοιπα δεν έχουν ουσιαστικό περιεχόμενο. Ως εκ τούτου λοιπόν κατοχυρώνεται το δικαίωμα της απεργίας μέσω του Συντάγματος άρθρο 27, αλλά και μέσω του Νόμου περί Συντεχνιών, ως επίσης μέσω διεθνών συμβάσεων που η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επικυρώσει. Εξαιρούνται του δικαιώματος της απεργίας μόνο οι εργαζόμενοι στις ένοπλες δυνάμεις και την Αστυνομία.

Ιδιαίτερα ανησυχητική για το Συνδικαλιστικό Κίνημα είναι η πρόταση της Κυβέρνη-

σης πρόσφατα, για περιορισμό του δικαιώματος της απεργίας στις ουσιώδεις υπηρεσίες. Μια πρόταση που βρήκε το Συνδικαλιστικό Κίνημα να απορρίπτει τους περιορισμούς και να αντιπροτείνει ρύθμιση του δικαιώματος μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες. Πρόταση που έγινε αποδεκτή και από την ΟΕΒ αλλά και πάλι η Κυβέρνηση ήταν αρνητική. Το θέμα είναι υπό εξέλιξη.

3. Νομοθετική προστασία εργαζομένων στα επαγγέλματα που δύσκολα συνδικαλίζονται

Βασικοί Νόμοι οι οποίοι ρυθμίζουν τα κατώτατα επίπεδα γι' αυτές τις ομάδες πληθυσμού είναι:

α. Ο περί κατώτατου ημερομισθίου Νόμος που καθορίζει τα κατώτατα όρια μισθών για τους εργαζόμενους στο λιανικό εμπόριο (βοηθούς καταστημάτων), γραφείς, παιδοκόμοι, σχολικούς βοηθούς κ.α. Το δικαίωμα αναθεωρείται κάθε χρόνο μετά από διαβουλεύσεις των κοινωνικών εταίρων. Σήμερα ανέρχεται στις £ 286,00 πρόσληψη και £ 303,00 μετά από 6 μήνες υπηρεσία. Συνήθως οι συλλογικές συμβάσεις προβλέπουν πιο ψηλούς μισθούς πρόσληψης για τα πιο πάνω επαγγέλματα.

β. Ο περί Βοηθών Καταστημάτων Νόμος με βάση τον οποίο καθορίζεται ο ανώτατος αριθμός ωρών εργασίας για τους εργαζόμενους στο λιανικό εμπόριο καθώς και κάποιες άλλες ρυθμίσεις.

γ. Ο περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων που καθορίζει τον ανώτατο αριθμό ωρών οδήγησης για τους επαγγελματίες οδηγούς.

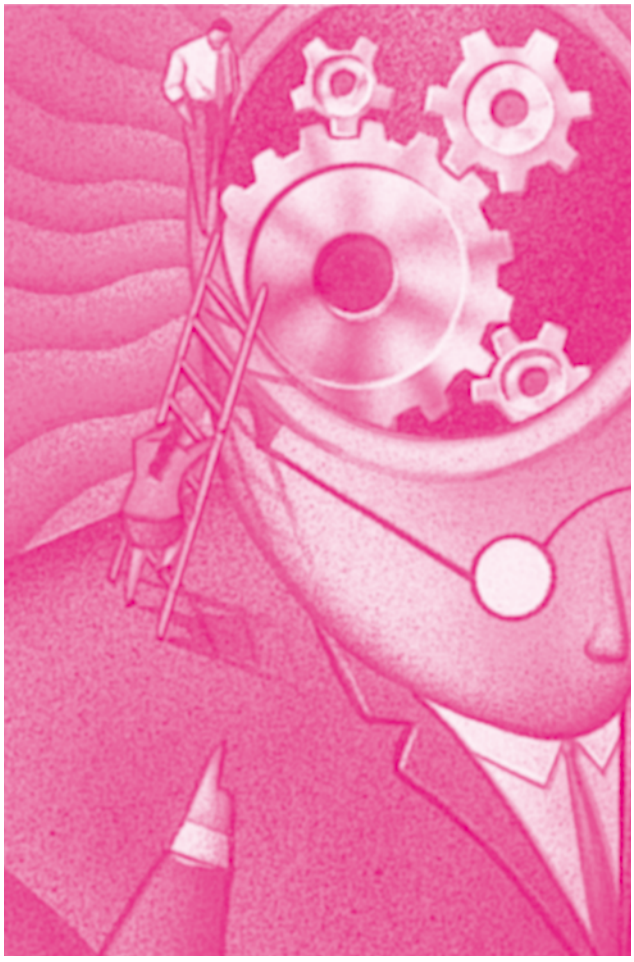

4. Νομοθετική ρύθμιση βασικών εργατικών ζητημάτων

Οι πιο σημαντικοί Νόμοι είναι:

1. Ο Νόμος Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
2. Ο Νόμος περί Τερματισμού Απασχόλησης.
3. Ο Νόμος για ισομισθία ανδρών και γυναικών.
4. Οι Νόμοι που σχετίζονται με την ασφάλεια και υγεία στο χώρο εργασίας.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να καταλήξουμε, ότι στη Κύπρο είναι πολύ ισχυρός ο θεσμός των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Τα βασικά δικαιώματα που έχουν σχέση με τους όρους απασχόλησης των εργαζομένων δεν ρυθμίζονται νομοθετικά αλλά μόνον από τις συλλογικές συμβάσεις οι οποίες έχουν συνήθως διετή ή τριετή διάρκεια.

Τέτοια θέματα είναι:

- Ωράριο εργασίας

- Μισθοί πρόσληψης - Ετήσιες αυξήσεις
- Τιμαριθμικό επίδομα
- Ταμείο Πρόνοιας
- Ταμείο Υγείας
- Ετήσιες άδειες
- Ταμεία αρωγής και ευημερίας κλπ
- Γιορτές / Αργίες

Υπάρχουν συλλογικές συμβάσεις που είναι κλαδικές όπως π.χ. οικοδόμοι, ξενοδοχοϋπάλληλοι, μεταλλουργοί, ένδυσης - υπόδησης, ξυλουργοί κλπ. οι οποίες συμφωνούνται μεταξύ των Συντεχνιών και των αντίστοιχων εργοδοτικών συνδέσμων και ισχύουν για όλους τους εργαζόμενους στον κλάδο. Βεβαίως συνήθως εφαρμόζονται μόνο στις οργανωμένες συνδικαλιστικά επιχειρήσεις.

Πέραν από τις κλαδικές υπάρχουν πάρα πολλές τοπικές ή επιχειρησιακές συμβάσεις συνήθως στο εμπόριο, στις υπηρεσίες, βιομηχανίες τροφίμων κλπ. οι οποίες συμφωνούνται μεταξύ των Συντεχνιών και του κάθε εργοδότη ξεχωριστά. Και σε αυτές τις περιπτώσεις πολλοί εργοδότες εξουσιοδοτούν τις εργοδοτικές οργανώσεις να τις εκπροσωπούν κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.

Διευκρινίζεται ότι συλλογική σύμβαση δεν είναι νομικό έγγραφο, συνεπώς η παραβίαση της σύμβασης δεν αποτελεί ποινικό αδίκημα για τον εργοδότη, αντιμετωπίζεται στα πλαίσια του ΚΒΣ όμως είναι τεκμήριο σε περιπτώσεις απολύσεων που εκδικάζονται από το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών.

Σε γενικές γραμμές το υπάρχον σύστημα εργασιακών σχέσεων - συλλογικών ρυθμίσεων, μπορεί να κριθεί σαν πετυχημένο παρά τα προβλήματα και τις κατά καιρούς προσπάθειες των εργοδοτών για αμφισβήτηση πολλών κεκτημένων ή και θεσμών.

Αυτό αφορά όμως κριτική προσέγγιση του παρελθόντος. Το μεγάλο ζήτημα αφορά το μέλλον. Το παρελθόν κρίνεται πετυχημένο και σε τεράστιο βαθμό αυτό οφείλεται στην πυκνότητα και την ενότητα δράσης του Συνδικαλιστικού Κινήματος. Εκτιμάται ότι η πυκνότητα στη Κύπρο είναι της τάξης του 70% περίπου.

Ποιες είναι όμως οι σημερινές συνθήκες αλλά και οι προκλήσεις που το Συνδικαλιστικό Κίνημα έχει μπροστά του;

Όπως είναι γνωστό η Κύπρος βρίσκεται στην διαδικασία εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο. Ως εκ τούτου λοιπόν το Συνδικαλιστικό Κίνημα συμμετέχει ενεργά στις διάφορες επιτροπές που ασχολούνται με την εναρμόνιση και ασφαλώς προβάλει θέσεις που εξυπηρετούν τους εργαζόμενους μέσα στην όλη διαδικασία. Δεν είναι όμως ίδια η στάση όλων των κοινωνικών εταίρων.

Έχουμε λοιπόν μπροστά μας θέματα που στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι πολύ καλά γνωστά και οι επιπτώσεις ορατές. Για χάρη παραδείγματος αναφέρω τα πιο κάτω:

- **Ιδιωτικοποιήσεις - Φιλελευθεροποιήσεις - Μετοχοποιήσεις**

Τα τελευταία χρόνια απασχολεί έντονα το πιο πάνω θέμα το Συνδικαλιστικό Κίνημα. Θέση του Κινήματος είναι ότι οι Δημόσιοι και Ημιδημόσιοι τομείς πρέπει να εκσυγχρονιστούν και να ετοιμαστούν να λειτουργήσουν σ' ένα φιλελεύθερο περιβάλλον που ίσως να έχουν ν' ανταγωνιστούν ιδιωτικές εταιρείες με ίδια δραστηριότητα. Διαφωνεί κάθετα με την μεταβίβαση των κρατικών επιχειρήσεων στο ιδιωτικό κεφάλαιο. Βεβαίως, είναι τεράστιο θέμα και από μόνο του αποτελεί αντικείμενο ξεχωριστής μελέτης. Σημειώνουμε απλά την πρόσφατη περίπτωση των αεροδρομίων, όπου η Κυβέρνηση με την Βουλή στηρίζαν κατά πλειοψηφία την απόφαση να δοθούν σε στρατηγικό επενδυτή η διαχείριση των αεροδρομίων και ασφαλώς βρήκε το Συνδικαλιστικό Κίνημα να διαφωνεί και να γίνονται και κινητοποιήσεις.

- **Αμφισβήτηση Συλλογικής Σύμβασης - Προσωπικά Συμβόλαια**

Έντονο φαινόμενο τα τελευταία χρόνια. Πολλοί μεμονωμένοι εργοδότες ή και εργοδοτικοί σύνδεσμοι αμφισβητούν το θεσμό των Συλλογικών Συμβάσεων ή προβάλλουν τέτοιες θέσεις που στην ουσία επιχειρούν να αχρηστεύσουν το θεσμό.

Παράλληλα προωθούν προσωπικά συμβόλαια στους εργαζόμενους επιχειρώντας αποδυνάμωση του Συνδικαλιστικού Κινήματος.

Το ανησυχητικό είναι ότι δυστυχώς ιδιαίτερα οι νέοι άνθρωποι ενδίδουν σ' αυτό επηρεαζόμενοι και από το κοινωνικό πρόβλημα της αποξένωσης και τον ατομικισμό. Καταβάλλονται τεράστιες προσπάθειες περιορισμού αυτού του νέου φαινομένου.

- **Ελαστικοποίηση - Μερική Απασχόληση**

Αποτελεί νέο φαινόμενο. Βεβαίως, βρίσκεται σε περιορισμένο μέγεθος. Αυτό οφείλεται σε ένα βαθμό στο πολύ χαμηλό ποσοστό ανεργίας που σήμερα έχουμε. Δεν παύει βέβαια να βρίσκεται στο επίκεντρο της προσοχής μας.

- **Συνδικαλιστική πυκνότητα στους νέους κλάδους**

Σημαντικό πρόβλημα είναι για τις Συντεχνίες οι αδυναμίες που παρουσιάζονται στην οργάνωση των εργαζομένων στις υπηρεσίες ιδιαίτερα στους τομείς της πληροφορικής, των Ελεγκτικών Γραφείων και σ' άλλους συναφείς τομείς όπως επίσης στο λιανικό εμπόριο, ιδιαίτερα μεγάλες υπεραγορές.

Λαμβάνοντας υπ' όψη ότι με τις νέες τεχνολογίες και τις ιδιομορφίες που παρουσιάζει η αγορά εργασίας στη Κύπρο υπάρχει μεγάλη ανάπτυξη στους πιο κάτω κλάδους και μειωμένη απασχόληση στους τομείς που το Συνδικαλιστικό Κίνημα είναι ισχυρό (μεταποίηση, κατασκευές, βιομηχανία). Άρα λοιπόν τυχόν αποτυχία ανάπτυξης του Συνδικαλισμού στους νέους τομείς ισοδυναμεί με αποδυνάμωση άρα και μειωμένης διαπραγματευτικής ικανότητας και σίγουρα ενθαρρύνει τους εργοδότες για πιο έντονες προσπάθειες απορύθμισης του υφιστάμενου συστήματος εργασιακών σχέσεων και καταστρατήγηση πετυχημένων συλλογικών ρυθμίσεων.

6. Σημερινή ανάπτυξη του συνδικαλιστικού κινήματος (ΠΕΟ, ΣΕΚ)

Στην "΄Εκθεση" περιέχεται μια σύντομη αναφορά στην σημερινή διαδρομή του συνδικαλιστικού κινήματος στην Κύπρο. Ειδικότερα γίνεται αναφορά στην σημερινή διάρθρωση των δύο μεγαλύτερων συνδικαλιστικών οργανώσεων ΠΕΟ και ΣΕΚ. Οι αναφορές αυτές γράφτηκαν από τα Γραφεία Μελετών των αντίστοιχων συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Α. ΠΕΟ

Η ΠΕΟ γιόρτασε πρόσφατα τα 60 χρόνια ζωής και προσφορά της. Ιδρύθηκε το 1941 και η αρχική της ονομασία ήταν ΠΣΕ (Παγκύπρια Συντεχνιακή Επιτροπή). Αργότερα μετονομάστηκε σε ΠΕΟ.

Ως Ομοσπονδία η ΠΕΟ αποτελείται από Συντεχνίες. Οι Παγκύπριες Συντεχνίες της ΠΕΟ είναι συγκροτημένες πάνω σε κλαδική, ομοιοεπαγγελματική βάση. Οι Συντεχνίες είναι η βάση της Ομοσπονδίας αφού αυτές έχουν την άμεση ευθύνη να σχεδιάσουν και να οργανώσουν τους εργαζόμενους στους αντίστοιχους κλάδους.

Η όλη δράση τους στον τομέα των οικονομικών αιτημάτων γίνεται μέσω της συνομολόγησης Συλλογικών Συμβάσεων στα πλαίσια της πολιτικής των Σωμάτων της Ομοσπονδίας.

Την ΠΕΟ συγκροτούν σήμερα οι ακόλουθες Συντεχνίες:

1. Συντεχνία Οικοδόμων, Ξυλουργών, Μεταλλωρύχων και Γενικών Εργατών Κύπρου ΠΕΟ.
2. Παγκύπρια Συντεχνία Εργατοϋπαλλήλων Κυβερνητικών - Στρατιωτικών και Κοινωνικών Ιδρυμάτων (ΠΑΣΥΕΚ - ΠΕΟ).
3. Συντεχνία Εργατοϋπαλλήλων Γεωργίας, Δασών, Λιμενεργατών, Ναυτεργατών και Συναφών Επαγγελμάτων (ΣΕΓΔΑΜΕΛΙΝ - ΠΕΟ).
4. Συντεχνία Εργατοϋπαλλήλων Βιομηχανίας, Εμπορίου, Τύπου - Τυπογραφείων και Γενικών Υπηρεσιών Κύπρου (ΣΕΒΕΤ-ΤΥΚ - ΠΕΟ).
5. Συντεχνία Εργατοϋπαλλήλων Μετάλλου, Μηχανοτεχνιτών και Ηλεκτροτεχνιτών Κύπρου (ΣΕΜΜΗΚ - ΠΕΟ).
6. Συντεχνία Εργατοϋπαλλήλων Ένδυσης και Υπόδησης Κύπρου.
7. Συντεχνία Υπαλλήλων Ξενοδοχείων και Κέντρων Αναψυχής Κύπρου (ΣΥΞΚΑ - ΠΕΟ).
8. Συντεχνία Ημικρατικών, Δημοτικών και Κοινοτικών Εργατοϋπαλλήλων Κύπρου (ΣΗΔΗΚΕΚ - ΠΕΟ).
9. Πέραν από τις Συντεχνίες στις γραμμές της ΠΕΟ βρίσκεται και η οργάνωση των Συνταξιούχων ΕΚΥΣΥ.

Όλες οι συντεχνίες λειτουργούν σε Παγκύπρια βάση και στεγάζονται στα οικήματα της Ομοσπονδίας σε κάθε επαρχία.

Έχουν δικά τους καταστατικά, τα δικά τους καθοδηγητικά σώματα, τόσο κεντρικά, όσο και σε Επαρχιακό επίπεδο, λειτουργούν όμως κάτω από την καθοδήγηση της Ομοσπονδίας όπως προβλέπεται και στο καταστατικό της ΠΕΟ.

Από την ονομασία της κάθε Συντεχνίας είναι ευδιάκριτοι και οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται.

Καθοδηγητικά Σώματα Ομοσπονδίας

Τα σώματα της ΠΕΟ είναι:

1. Παγκύπριο Συνέδριο
2. Το Γενικό Συμβούλιο
3. Εκτελεστικό Συμβούλιο
4. Εκτελεστικό Γραφείο

Τμηματικά Συμβούλια

Τμηματικά Συμβούλια ή Επαρχιακά Συμβούλια υπάρχουν σε όλες τις πόλεις. Ο ρόλος τους είναι συντονιστικός αλλά και διοικητικός για ζητήματα που αφορούν την Επαρχία τους.

Στα Τμηματικά Συμβούλια υπάγονται τα Επαρχιακά Συμβούλια των Παγκύπριων Συντεχνιών. Έχουν τα δικά τους σώματα όπως προβλέπεται στο καταστατικό. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι το κάθε Τμηματικό Συμβούλιο είναι μια μικρογραφία της ΠΕΟ για την επαρχία που δραστηριοποιείται.

Συμμετοχή της ΠΕΟ σε Τριμερή Σώματα ή Οργανισμούς

Δεκάδες στελέχη της ΠΕΟ συμμετέχουν και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε πάρα πολλές επιτροπές και οργανισμούς. Ένδειξη της αναγνώρισης αλλά και της καταξίωσης του Συνδικαλιστικού Κινήματος είναι ότι τα σώματα αυτά δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς, εργατικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς.

Βοηθητικά τμήματα της ΠΕΟ

- **Τμήμα Γυναικών**

Το κίνημα της ΠΕΟ δεν μπορούσε να μην εξειδικεύσει τη δουλειά του σ' αυτό το ευαίσθητο θέμα. Λειτουργεί εξειδικευμένο γραφείο τόσο σε κεντρικό όσο και σε επαρχιακό επίπεδο. Τα Γραφεία Γυναικών έχουν τα δικά τους σώματα.

Στόχος και σκοπός του Γραφείου Γυναικών είναι η προβολή και προώθηση των ειδικών προβλημάτων των εργαζόμενων γυναικών. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη μελέτη, στοιχειοθέτηση και κωδικοποίηση θέσεων πάνω σε ζητήματα και φαινόμενα που εμφανίζονται στην αγορά εργα-

σίας και επιδρούν πάνω στις εργαζόμενες γυναίκες.

Για επίτευξη των πιο πάνω το Γραφείο Γυναικών πραγματοποιεί συχνές επαφές με στόχο την ενημέρωση των γυναικών τόσο για τα διάφορα προβλήματα όσο και για την ίδια την δραστηριότητα του Γραφείου.

Βεβαίως σημαντική ήταν η συμβολή του γραφείου στη θέσπιση αλλά και την εφαρμογή σημαντική νομοθεσίας που καταξιώνουν την γυναίκα στους χώρους εργασίας. Τέτοιοι νόμοι είναι οι:

- Νόμος για ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας.
- Νόμος για την προστασία της μητρότητας κ.α.

Επιπρόσθετα παρακολουθεί και προβάλλει πρωτοποριακές θέσεις για τις γυναίκες σε σημαντικά ζητήματα. Πραγματοποιεί συχνές εκδηλώσεις και σεμινάρια με μεγάλη επιτυχία μέσα στις εργαζόμενες γυναίκες.

- **Γραφείο Εργατικής Νεολαίας**

Στα ίδια περίπου πλαίσια με το Γραφείο Γυναικών, λειτουργεί το Γραφείο Νεολαίας που εξειδικεύεται στα ζητήματα που αφορούν τους νέους εργαζόμενους, ενώ υπό την ευθύνη του πραγματοποιούνται οι παιδικές κατασκηνώσεις που συμμετέχουν παιδιά των εργαζομένων.

- **Γραφείο Ερευνών και Μελετών**

Το Γραφείο Ερευνών και Μελετών εξειδικεύεται σε θέματα που αφορούν την έρευνα και την ανάλυση των διαφόρων προβλημάτων κύρια οικονομικά. Η ύπαρξή του έχει τεράστια σημασία αφού βοηθά αφάνταστα στην τεκμηρίωση των θέσεων της ΠΕΟ σε όλα τα ζητήματα. Η όλη δραστηριότητα περιλαμβάνει εξειδικευμένες αναλύσεις, άρθρα στον ημερήσιο τύπο, συμμετοχή και διοργάνωση διαλέξεων.

Γενικά, ιδιαίτερα για τους συνδικαλιστές που διαπραγματεύονται Συλλογικές Συμβάσεις είναι ένας απαραίτητος μηχανισμός στήριξης και τεκμηρίωσης.

Το Γραφείο Ερευνών και Μελετών κατά καιρούς εκδίδει αξιόλογα εξειδικευμένα βιβλία.

- **Κεντρικό Μορφωτικό Γραφείο**

Απαραίτητος μηχανισμός για την συνεχή επιμόρφωση των στελεχών του κινήματος. Πραγματοποιεί συνεχώς σεμινάρια και διαλέξεις για την επιμόρφωση, τόσο των εμμίσθων στελεχών, όσο και των στελεχών βάσης (τοπικά στελέχη).

Στα πλαίσια του ΚΜΓ λειτουργεί και η Συνδικαλιστική Σχολή της ΠΕΟ. Η σχολή προσφέρει “δια βίου μάθηση” στα στελέχη, κάτι που στις σημερινές συνθήκες είναι περισσότερο από απαραίτητη. Καλύπτει σωρεία θεμάτων με αναγνωρισμένους λέκτορες, τόσον από την Κύπρο, όσο και από το εξωτερικό.

- **Ινστιτούτο Εργασίας**

Το κίνημα της ΠΕΟ μελετά πολύ σοβαρά το θέμα και ήδη ιδρύθηκε ένα διοικητικά ανεξάρτητο Ινστιτούτο Εργασίας πολύ υψηλών προδιαγραφών για τα κυπριακά δεδομένα.

- **Εργατικό Βήμα**

Σε εβδομαδιαία βάση η ΠΕΟ εκδίδει και διανέμει ανάμεσα στα χιλιάδες μέλη της

το δικό της εκφραστικό όργανο. Η έγκαιρη και υπεύθυνη πληροφόρηση των μελών είναι για την ΠΕΟ βασική προτεραιότητα.

Το Εργατικό Βήμα κυκλοφορεί σε όλους σχεδόν τους μαζικούς και οργανωμένους τόπους δουλειάς. Τροφοδοτείται με ειδήσεις από τη συνδικαλιστική δραστηριότητα του Κινήματος αλλά καλύπτει και ευρύτερα οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά θέματα.

Πέραν των πιο πάνω λειτουργούν και άλλα βοηθητικά γραφεία ή σώματα, περιοριζόμαστε όμως στα βασικά.

Σώματα που εξειδικεύονται στην Παροχή Υπηρεσιών προς τα Μέλη

1. ΕΤΚΑ

Τα Επαρχιακά Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εξειδικεύονται στην παροχή πρωτοβάθμιας κυρίως ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για τα μέλη. Λειτουργούν σε κάθε επαρχία ξεχωριστά και διοικούνται από Διαχειριστικές Επιτροπές. Συνήθως η Δ.Ε. αποτελείται από την Γραμματεία του Τμηματικού Συμβουλίου και από εκπροσώπους των Συντεχνιών. Η ΠΕΟ διαθέτει τα δικά της ιατρεία και φαρμακεία σε όλες τις πόλεις και συμβάλλεται με γιατρούς όλων των ειδικοτήτων με ειδικές συμφωνίες.

Με ελάχιστο κόστος τα μέλη της ΠΕΟ έχουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη μέσα από ευέλικτα και εξυπηρετικά σχέδια για τους εργαζόμενους.

2. Εργατικά αναπαυτήρια - Ταμεία αρωγής και ευημερίας

Η ΠΕΟ διαθέτει ιδιόκτητα πολύ υψηλού επιπέδου εξοχικά θέρετρα στην παραλιακή περιοχή Περβόλια Λάρνακας. Ήδη έχει ξεκινήσει την ανέγερση ενός μεγαλύτερου έργου στην ορεινή περιοχή Τρόοδος στο χωριό Πελέντρι.

Τα θέρετρα αυτά χρησιμοποιούνται σε επιχορηγημένες πολύ χαμηλές τιμές από τα μέλη της ΠΕΟ για τις διακοπές τους.

Επιπρόσθετα, από αυτά που η διαχείρισή τους γίνεται από την Ομοσπονδία, η κάθε Συντεχνία μέλος της ΠΕΟ έχει τα δικά της προγράμματα επιχορήγησης διακοπών για τα μέλη της. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την λειτουργία ταμείων αρωγής και ευημερίας τα οποία λειτουργούν με εργοδοτικές κυρίως εισφορές όπου η υποχρέωση αυτή των εργοδοτών είναι κυρίως συμβατική μέσα δηλ. από τις συλλογικές συμβάσεις.

3. Σ.Τ.Ε.Κ. ΛΤΔ - Συνεργατικό Ταμιευτήριο Εργαζομένων Κύπρου

Η ΠΕΟ ίδρυσε το 1969 το ΣΤΟΕΚ. Αργότερα μετονομάστηκε σε ΣΤΕΚ.

Το ΣΤΕΚ λειτουργεί σαν πιστωτικό ίδρυμα και ο τρόπος λειτουργίας του ρυθμίζεται από τον Περί Συνεργατικών Εταιριών Νόμοι και Θεσμοί".

Σκοπός του είναι η εξυπηρέτηση των μελών της ΠΕΟ παρέχοντας δάνεια και διευκολύνσεις στα μέλη ικανοποιώντας κάθε ανάγκη τους. Κυρίως παραχωρούνται δάνεια για απόκτηση στέγης, σπουδαστικά, ιατρικά κλπ.

Επιπρόσθετα παρέχονται όλες οι σύγχρονες τραπεζικές διευκολύνσεις με ευέλικτα καταθετικά σχέδια για τις αποταμιεύσεις των εργαζομένων καθώς και όλοι οι τύποι λογαριασμών.

Εννοείται ότι, τόσο τα χρεωστικά όσον και τα πιστωτικά επιτόκια είναι από τα καλύτερα της αγοράς, αφού το ΣΤΕΚ δεν έχει σκοπό το κέρδος, αλλά την εξυπηρέτηση των εργαζομένων.

4. Γραφείο για θέματα Κύπρου - Ευρωπαϊκής Ένωσης

Λειτουργεί τα τελευταία τέσσερα χρόνια ειδικό Γραφείο το οποίο μελετά θέματα σχετικά με την προενταξιακή πορεία της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Ένωση και ιδιαίτερα τις σχετικές οδηγίες οι οποίες αφορούν τους εργαζόμενους, τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησής τους.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ORGANISATION CHART OF THE FEDERATION

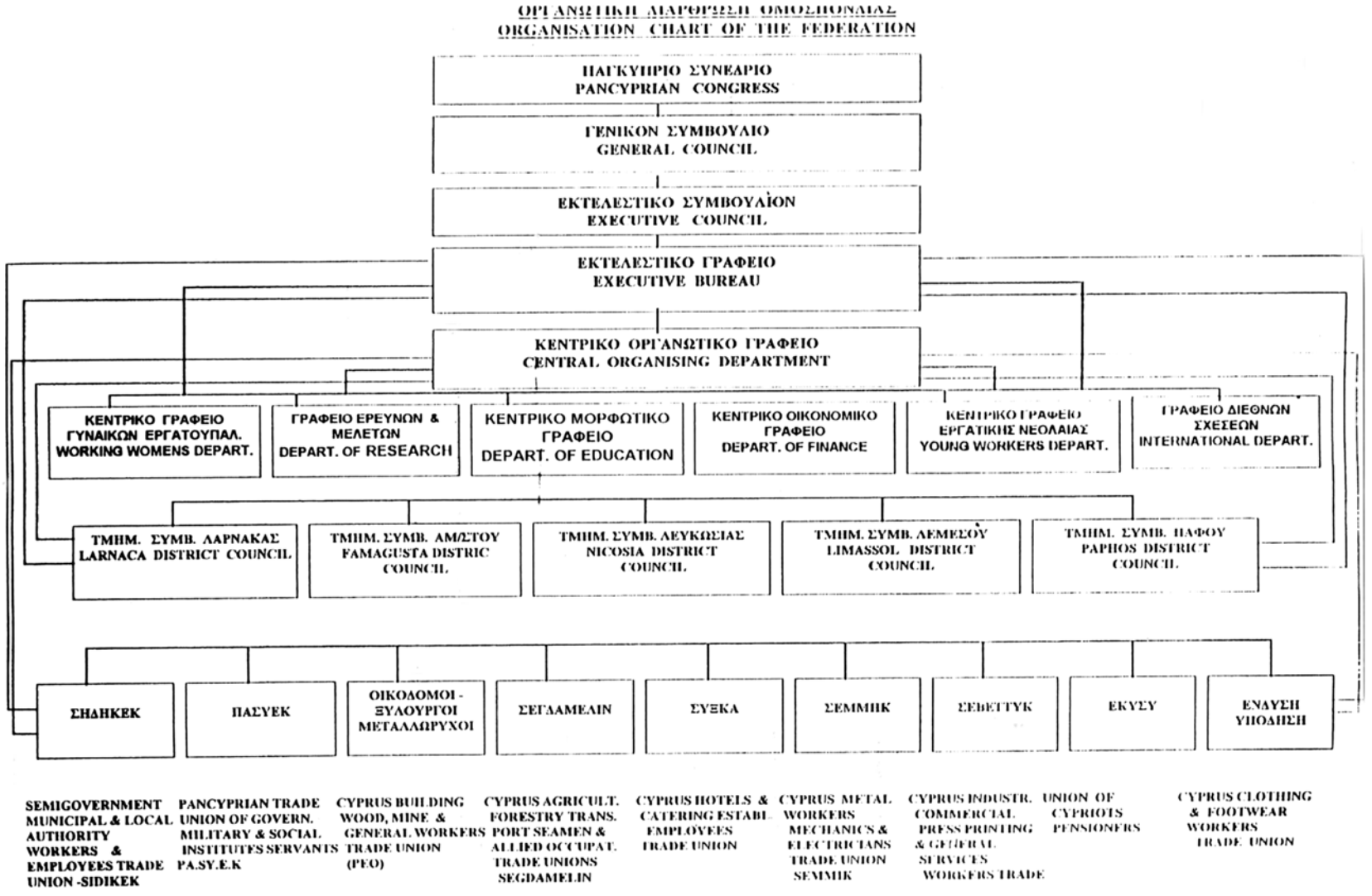

Β. ΣΕΚ

Η Διάρθρωση της ΣΕΚ

Μέλη

Μέλη της ΣΕΚ είναι τα Ελεύθερα Εργατοϋπαλληλικά Σωματεία που εκπροσωπούν τους μισθοσυντήρητους στους διάφορους τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Τα Σωματεία είναι οργανωμένα πάνω σε επαρχιακή βάση. Τα Σωματεία συνενώνονται παγκύπρια σε ομοιοεπαγγελματικές Ομοσπονδίες. Τα Σωματεία που είναι μέλη της ΣΕΚ αριθμούν σήμερα 68 και κατά επαρχία είναι 10 στη Λευκωσία – Κερύνεια, 8 Λεμεσό, στην Αμμόχωστο, 13 στη Λάρνακα, 7 στην Πάφο και 23 που έχουν παγκύπριο χαρακτήρα.

Οι Ομοσπονδίες που είναι μέλη της ΣΕΚ εκφράζουν επαγγελματικά τους εργαζόμενους στους κλάδους ή τομείς της οικονομίας που δραστηριοποιούνται. Έχουν κύρια αρμοδιότητα τη διαπραγμάτευση και συνομολόγηση συλλογικών συμβάσεων και αποτελούν τον μηχανισμό παραγωγής πολιτικής για επαγγελματικά θέματα.

Οι ομοιοεπαγγελματικές Ομοσπονδίες μέλη της ΣΕΚ είναι οι πιο κάτω:

1. Ομοσπονδία Ιδιωτικών Υπαλλήλων Κύπρου ΣΕΚ
2. Ομοσπονδία Βιομηχανικών Εργατοϋπαλλήλων Κύπρου ΣΕΚ
3. Ομοσπονδία Οικοδόμων, Μεταλλωρύχων και Συναφών Επαγγελμάτων Κύπρου ΣΕΚ
4. Ομοσπονδία Εργατοϋπαλλήλων Μεταφορών, Πετρελαιοειδών και Γεωργίας Κύπρου ΣΕΚ
5. Ομοσπονδία Εργατοϋπαλλήλων Κυβερνητικοστρατιωτικών και Δημοσίων Υπηρεσιών Κύπρου ΣΕΚ
6. Ομοσπονδία Σωματείων Ημικρατικών Οργανισμών (ΟΗΟ) ΣΕΚ
7. Ομοσπονδία Υπαλλήλων Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας ΣΕΚ

Εκπρόσωποι των Ομοσπονδιών είναι τα Ελεύθερα Εργατοϋπαλληλικά Σωματεία που εκπροσωπούν τους μισθοσυντήρητους στους διάφορους τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Τα Σωματεία είναι οργανωμένα πάνω σε επαρχιακή βάση.

Ομοσπονδίες

1. Βιομηχανικών Εργατοϋπαλλήλων Κύπρου
2. Μεταφορών, Πετρελαιοειδών και Γεωργίας
3. Εργατοϋπαλληλικών Κυβερνητικών και Δημοσίων Υπηρεσιών
4. Οικοδόμων, Μεταλλωρύχων και Συναφών Επαγγελμάτων
5. Ημικρατικών Οργανισμών
6. Υπαλλήλων Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας
7. Ιδιωτικών Υπαλλήλων Κύπρου

Διοικητικά Σώματα

1. Παγκύπριο Συνέδριο
2. Γενικό Συμβούλιο
3. Εκτελεστική Επιτροπή
4. Γενική Γραμματεία
5. Άλλα Σώματα

Η ΣΕΚ αποφασίζει και ενεργεί μέσα στα όρια του Καταστατικού της και του Νόμου σε απόλυτη ανεξαρτησία από εργοδότες, Κυβέρνηση, πολιτικά κόμματα ή άλλες εξωσυνδικαλιστικές επιρροές.

Όλα τα πιο πάνω διασφαλίζονται από τα Εκτελεστικά Σώματα που προνοεί το καταστατικό τα οποία είναι:

Ο ανώτατος εκτελεστικός αξιωματούχος της ΣΕΚ είναι ο Γενικός Γραμματέας, ο οποίος εκλέγεται από το Παγκύπριο Συνέδριο. Γενικός Γραμματέας σήμερα είναι ο Δημήτρης Κιττένης.

Για την ορθή και αποτελεσματική λειτουρ-

γία των πιο πάνω οργάνων το καταστατικό της ΣΕΚ προνοεί για άλλα βοηθητικά Σώματα όπως:

1. Κεντρικό Οργανωτικό Γραφείο
2. Οικονομικό Συμβούλιο
3. Επαγγελματικό Γραφείο

Ελεύθερα Εργατικά Κέντρα

1. Λευκωσίας – Κερύνειας
2. Λεμεσού
3. Αμμοχώστου
4. Λάρνακας
5. Πάφου

Τα Ελεύθερα Εργατικά Κέντρα, αποτελούν τη διοικητική μορφή σε κάθε Επαρχία, είναι δε μια μικρογραφία της ΣΕΚ. Στους κόλπους τους, περιλαμβάνουν ένα ομοιοεπαγγελματικό Σωματείο από κάθε μια Ομοσπονδία της ΣΕΚ. Έχουν ρόλο συντονιστικό και διοικητικό για την Επαρχία τους.

Έργο των Εργατικών Κέντρων είναι ο συντονισμός και η καθοδήγηση των Σωματείων και των εργαζομένων της πόλης και επαρχίας στην οποία ευρίσκονται.

Τα οικήματα στις πιο πάνω διευθύνσεις καθώς και τα γραφεία της ΣΕΚ σε πολλούς προσφυγικούς συνοικισμούς και χωριά της υπαίθρου είναι ιδιόκτητα.

Επίσης στη διάρθρωση της ΣΕΚ υπάρχουν τα παρακάτω Τμήματα:

1. Νομικές Υπηρεσίες
2. Τμήμα Νεολαίας
3. Τμήμα Πληροφορικής
4. Τμήμα Συνταξιούχων
5. Τμήμα Εργαζομένων Γυναικών
6. Τμήμα Προστασίας του Καταναλωτή
7. Παγκύπριος Αθλητικός Σύλλογος Εργαζομένων Κύπρου (ΠΑΣΕΚ)
8. Ινστιτούτο Εργασίας
9. Εργατική Φωνή
10. Συνδικαλιστική Σχολή ΣΕΚ

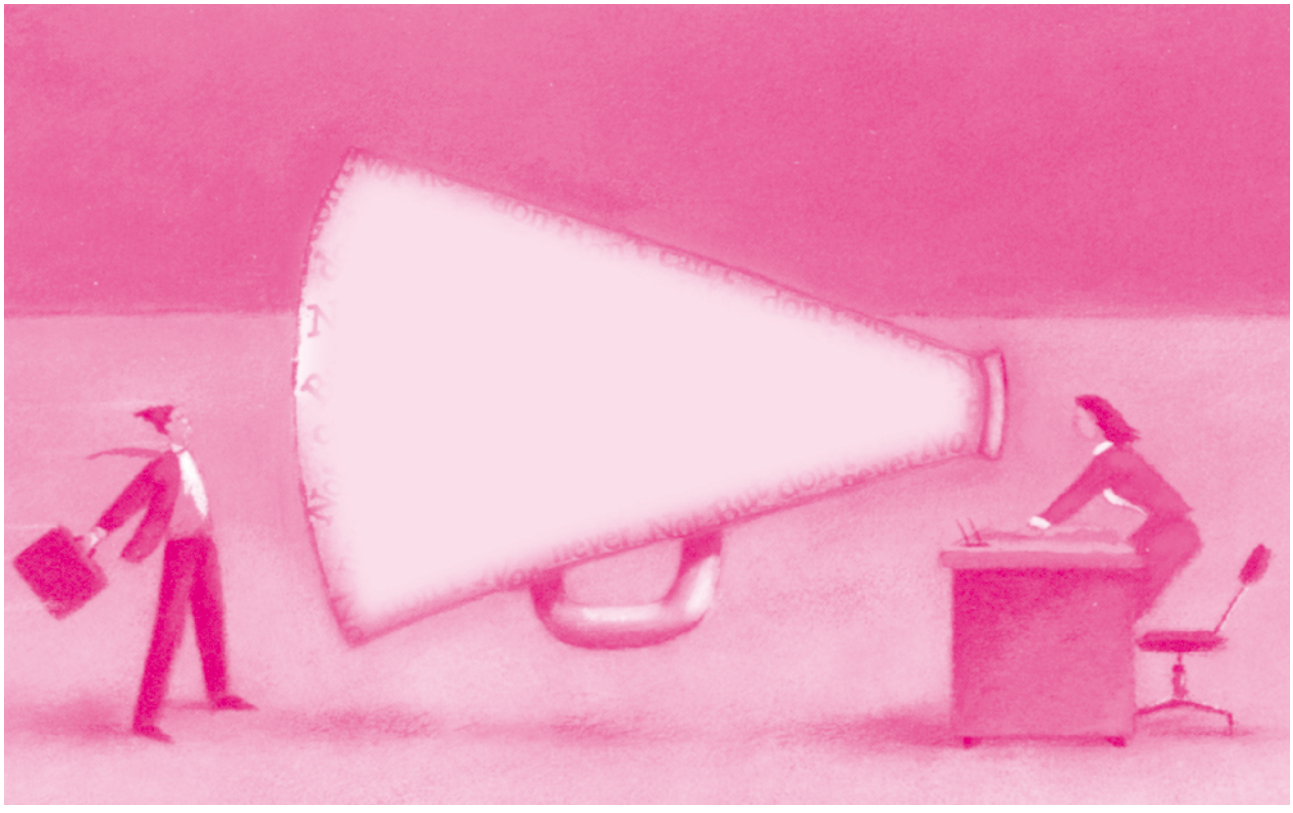

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

➤ **17 Σεπτεμβρίου 2003.** Το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ (Χρ. Τριανταφύλλου) συμμετείχε στις Βρυξέλλες σε συνάντηση εργασίας της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Συνδικαλιστικής Ακαδημίας (ETUCO), με θέμα την πρόοδο των δραστηριοτήτων της Ακαδημίας κατά το τρέχον έτος και τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων της για το επόμενο έτος.

➤ **22-26 Σεπτεμβρίου 2003.** Το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ (Τ. Αποστολόπουλος, Β. Τακούδης) στο συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Κισινέου της Μολδαβίας, στο οποίο πήραν μέρος τα Ινστιτούτα Εργασίας, των Γενικών Συνομοσπονδιών των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης με θέμα: "Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο ρόλος των Ινστιτούτων Εργασίας".

➤ **26-28 Σεπτεμβρίου 2003.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ σε συνεργασία με το Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης διοργάνωσε σεμινάριο συνδικαλιστικής επιμόρφωσης στη Χαλκιδική με τη συμμετοχή 80 συνδικαλιστών. Οι εισηγητές του σεμιναρίου Σ. Ρομπόλης Επ. Διευθυντής του ΙΝΕ και Χρ. Τριανταφύλλου επ. σύμβουλος, ανέπτυξαν τα παρακάτω θέματα. "Κοινωνική προστασία στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση", "Αναπτυξιακή πολιτική στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση".

➤ **9 Οκτωβρίου 2003.** Συμμετοχή του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Σ. Ρομπόλης) σε συνάντηση με αντιπροσωπεία του ΟΟΣΑ στην Αθήνα με θέμα: "Οι οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα".

➤ **10 Οκτωβρίου 2003.** Συμμετοχή του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Ρωμανιάς) σε ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα με πρωτοβουλία της Ελλάδας και Βρετανίας με θέμα: "Μεταρρύθμιση του ελληνικού συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων. Επαγγελματικά Ταμεία Συντάξεων. Ανταλλαγή εμπειριών Βρετανίας - Ελλάδος".

➤ **18 Οκτωβρίου 2003.** Συμμετοχή του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Σ. Ρομπόλης), στο σεμινάριο συνδικαλιστικής επιμόρφωσης που διοργάνωσε στο Ναύπλιο το ΙΝΕ σε συνεργασία με το Εργατικό Κέντρο Ναυπλίου με θέμα: Κοινωνική προστασία στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ
Εμμανουήλ Μπενάκη 71Α, Τ.Κ. 106 81